

ת"פ 35300/11/18 - מדינת ישראל נגד לורן אנקרי

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 35300-11-18 מדינת ישראל נ' אנקרי(עצור/אסיר בפיקוח) 29 ינואר 2020
לפני כבוד השופט דניאל בן טולילה
המאשימה מדינת ישראל

נגד הנאשם לורן אנקרי (עצור/אסיר בפיקוח)

נוכחים :

ב"כ המאשימה עו"ד עמית גינת ועו"ד ואדים סיגל

הנאשם וב"כ עו"ד אביעד חייט ועו"ד ינון היימן

[פרוטוקול הושמט]

גזר דין

מבוא:

הנאשם הורשע ביום 11.6.19 על סמך הודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן, במסגרת הסדר טיעון, ב-8 עבירות של הריגה בהתאם להוראת סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**החוק**") ועקיפה בדרך לא פנויה, בהתאם להוראת תקנה 47(ד) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961.

בעובדות כתב האישום המתוקן מתואר כי ביום 30.10.18, בשעה 12:28, או בסמוך לכך, הנאשם נהג בג'יפ מסוג טויוטה לנד קרוזר, מ.ר. 1410363 (להלן: "**הג'יפ**"), בכביש 90 מכיוון דרום לכיוון צפון (להלן: "**הכביש**"). הכביש הנו כביש בין עירוני דו סיטרי בעל נתיב אחד בכל כיוון נסיעה כשקו הפרדה מקווקו מפריד בין הנתיבים.

יחד עם הנאשם נסעו בג'יפ אישתו, הגב' מטילד אנקרי (להלן: "**מטילד**") שישבה במושב הנוסע לידו ובתו הקטינה ש.ג.א (להלן: "**ש.ג.א**") שישבה במושב האחורי. במועד הנ"ל הנאשם נהג בג'יפ כשבגופו החומר הפעיל המצוי בסם מסוכן מסוג קנביס (להלן: "**הסם המסוכן**") שבו השתמש ערב לפני.

במועד הנ"ל, לפני הג'יפ, בנתיב נסיעתו, נהג צביאל גל (להלן: "**צביאל**") ברכב מסוג שברולט קרוז, מ.ר. 3015975 עמוד 1

(להלן: "רכב השברולט"). באותה העת, נהג יריב עטר ז"ל (להלן: "הנהג המנוח") ברכב מסוג רנו לוגן, מ.ר. 2552779 (להלן: "רכב הרנו"), מצפון לדרום, בנתיב הנגדי, בכיוון הפוך לכיוון נסיעת הנאשם.

יחד עם המנוח נסעו ברכב הרנו שבעת בני משפחתו- אישתו, הגב' שושנה עטר ז"ל וששת ילדיהם: י.י.ע בן ה-12 ז"ל, ע.ת.ע בת ה-10 ז"ל, א.ע בת ה-9 ז"ל, מ.ע בת ה-7 ז"ל, י.ע בן ה-6 ז"ל, א.ע בת ה-3 ז"ל (להלן כולם ביחד: "בני משפחת עטר המנוחים").

בשלב מסוים של הנסיעה, החליט הנאשם לעקוף עם הג'יפ את רכב השברולט שנסע לפניו. לשם כך, בהגיע הנאשם לקילומטר ה-216 בכביש, הוא עבר עם הג'יפ לנתיב הנסיעה הנגדי וזאת למרות שנתיב זה לא היה פנוי בשל כך כי אותה שעה נסע בו רכב הרנו, כאשר המרחק בין שני כלי הרכב הלך והצטמצם. עקב כך, הנאשם חסם עם הג'יפ את נתיב הנסיעה של רכב הרנו ובו המנוחים.

בשל חסימת הנאשם עם הג'יפ את נתיב נסיעת רכב הרנו, בעודו נוהג בנתיב הנסיעה הנגדי, התנגש הנאשם עם חזית צד ימין של הג'יפ בחזית צד ימין של רכב הרנו (להלן: "התאונה").

לאחר ההתנגשות נדחף רכב הרנו לאחור, הסתחרר ימינה ונעצר כשחזיתו מופנית לכיוון הפוך מכיוון נסיעתו המקורי. בו בעת, הג'יפ הסתחרר ימינה עם כיוון נסיעתו ונעצר בחלקו של השול השמאלי בכיוון נסיעתו, כאשר חזית רכב הטויוטה מופנית לכיוון הנגדי של נסיעת הנאשם.

כתוצאה מהתאונה, בסמוך לאחר ההתנגשות, רכב הרנו החל לבעור. הנאשם עצמו, ובהמשך גם צביאל ואזרחים נוספים שהזדמנו למקום, ניסו לחלץ את המנוחים מרכב הרנו הבוער ואולם הדבר לא עלה בידיהם בשל עוצמת הלהבות.

בשל התאונה ובעירת רכב הרנו שנגרמה בעטיה, שמונת בני משפחת עטר המנוחים מצאו את מותם בסמוך לאחר ההתנגשות. בנוסף, כתוצאה מהתאונה נחבלו מטילד וש.ג.א ופונו לבית החולים לקבלת טיפול רפואי.

עד כאן עובדות כתב האישום המתוקן.

במסגרת ההסדר, ולעניין העונש, הוסכם כי המאשימה תגביל עצמה ל - 13 שנים מאסר בפועל לצד ענישה נלווית בעוד ההגנה תהא חופשית בטיעוניה.

תסקיר שירות המבחן:

הנאשם בן 52, נשוי ואב ל-4 ילדים בגילים 12-22 שנים. טרם מעצרו התגורר עם אשתו וילדיו בישוב הקהילתי גבעון החדשה בירושלים. הנאשם לא עבד והתקיים מקצבת נכות של המוסד לביטוח לאומי. בשנת 1981 בהיותו כבן 13 עלה ארצה מצרפת עם אחיו ממניעים ציוניים. הנאשם שירת בצבא בגולני והוגדר כחייל בודד. בסיום שירותו הצבאי למד לימודי מחשב במכללת הדסה בירושלים, שם הכיר את אשתו.

לפני כ-6 שנים נעקץ הנאשם על ידי זבוב החול. דבר שהוביל להתדרדרות במצבו הקוגניטיבי והוא החל לסבול מחרדות, פחדים, מצב רוח ירוד וקשיים ניכרים בתפקוד היומיומי. בהמשך עבר צנתור ולקה באירוע מוחי. על רקע קביעת אי כשירות לתפקידו או כל תפקיד בארגון, הוחלט לסיים את עבודתו בחברת "אינטל". הנאשם פיתח מצב דיכאוני וחרדתי בעקבות החמרה קוגניטיבית ופסיכומטרית שחלה במהלך השנים. ביום 10.5.18 קבעה ועדה רפואית בעניינו דרגת נכות יציבה בשיעור 91% החל מיום 25.12.12.

בהתייחסותו לעבירות בהן הודה בכתב האישום המתוקן, הנאשם מקבל אחריות לביצוען ומביע חרטה כנה על התאונה ותוצאותיה. הנאשם מבטא עמדות המתנגדות לפגיעה באחר ומבטא כאב על התוצאה הטראגית של התאונה. לדבריו, מצבו הנפשי מאז התאונה הוא קשה. הדבר בא לידי ביטוי בקשיי שינה, סיוטים בלילה, חוסר תיאבון, הסתגרות בביתו, חרדות, חוסר חשק לפעילות כלשהי. תאר כי גם כיום חולם על המנוחים והם מלווים אותו בכל יום במחשבותיו. ההתרשמות הנה כי מתמודד עם קשיים רגשיים עמוקים, חווה אכזבה עצמית וכישלון. ניכר כי הנאשם מתקשה לשאת רגשית את העובדה כי גרם למותה של משפחה ולקח חיים של אנשים שלא התכוון לכך. לנאשם נערכה בדיקה נויורופסיכולוגית ופסיכיאטרית בחודש ינואר השנה, ממנה עולה כי חלה הנמכה נוספת בתפקודו שעיקרה באיטיות פסיכומטרית וקשיי ריכוז וזאת על רקע מצבו הנפשי בעקבות האירוע.

באשר לשימוש בחומרים ממכרים, לדבריו השתמש יום לפני התאונה בקנאביס רפואי באופן חד פעמי במטרה להקל על הכאבים מהם סובל. עוד מסר כי נוכח התנגדותו לשימוש קבוע בסמים ובתרופות, לא פנה להסדיר קבלת קנאביס רפואי, למרות המלצת בית החולים בו טופל. שלל בעייתיות בתחום האלכוהול והסמים. בדיקות לגילוי שרידי סם שמסר הנאשם, נמצאו נקיות.

הנאשם הופנה לטיפול ייעודי בטרומה, במרפאה לבריאות הנפש בעין כרם ושולב בקבוצה טיפולית ייעודית לאנשים שהיו מעורבים בתאונות דרכים והורשעו בגרימת מוות ברשלנות או הריגה. במהלך המפגשים הקבוצתיים הנאשם שיתף בתחושותיו, ביטא עמדה של קבלת אחריות והבנת חלקו בלקיחת חיי אדם, תוך הבעת צער עמוק וכאב. ההתרשמות הנה כי נושא עמו תחושות קשות יומיומיות ביחס לתאונה.

בבחינת גורמי הסיכון, מפרט שירות המבחן כי הנאשם חווה בשנים האחרונות טראומה ואובדנים שונים בחייו, אשר משפיעים על יכולותיו הקוגניטיביות, הפסיכומטריות והנפשיות. הנאשם סרב במשך השנים ליטול טיפול תרופתי ונראה כי ללא טיפול מתאים יתקשה להכיל את הקשיים עמם מתמודד בשנים האחרונות שהחמירו כתוצאה מהאירוע. בבחינת גורמי הסיכוי לשיקום, מונה שירות המבחן את תפקודו התקין של הנאשם שהיה בעל יכולות וכישורים להגיע להישגים

לימודיים ומקצועיים. היותו של הנאשם איש משפחה בעל מערכת יחסים טובה וחיובית עם בני משפחתו ומכאן התאונה והתנהגותו שהביאה לתאונה נחוות על ידו ועל ידי סביבתו כמשבר. הנאשם מביע חרטה כנה, מבטא עמדות המתנגדות לפגיעה באחר וכאב על התוצאה הטראגית של התאונה. הנאשם השתתף באופן פעיל בקבוצה הטיפולית. בשל כל אלה, מתרשם שירות המבחן כי הסיכון להתנהגות פורצת גבולות או פוגענית מצדו של הנאשם הוא נמוך ביותר וכי סיכוי שיקומו טובים.

תסקיר נפגעי עבירה:

בתיק זה הוגשו שני תסקירי נפגע עבירה, האחד מבוסס על מפגשים שקוימו עם משפחתה של הגב' שושנה עטר ז"ל והשני מבוסס על מפגשים שקוימו עם משפחתו של המנוח יריב עטר. מטעמי צנעת הפרט, לא יפורט כל האמור בתסקירים הנ"ל, אלא עיקרי הדברים.

ההתרשמות מן המפגשים שנערכו עם אחיה ואחותיה של שושנה ז"ל היא כי אלו שרויים במצב רגשי קשה וכי תמונת הנזקים קשה ומורכבת. היעלמותה הפתאומית של משפחה שלמה והפגיעה האכזרית בחייהם של זוג ההורים וששת ילדיהם, נתפשת על ידם ככזו שאינה ניתנת להתמודדות.

אלו תיארו בגעגועים עזים את בני הזוג וילדיהם, את אופיו הייחודי של כל אחד מהילדים המנוחים, את קסמם, את יופיים החיצוני והפנימי והתכונות הרבות שהיו להם לעתיד, לרבות הציפיה לחגיגת בר המצווה של הבן הבכור יעקב ישראל ז"ל ובת המצווה של עטרת ז"ל. כל האחים תיארו כיצד לאחר מות אמם, הפכה אחותם שושי ז"ל לגורם המלכד והמאחד של המשפחה וכל זאת שהיא בת 12 בלבד. לתיאורים אלו נלוותה תחושה מרה של החמצה ופספוס, בפרט כאשר לא התאפשר להם לגמול לשושי על כל המעשים הטובים שביצעה עבורם.

הטרגדיה שפקדה את המשפחה, קטעה את שגרת חייהם, הותירה אותם בתחושה של פחד, חוסר אמון וחוסר אונים. האופן הברוטלי והאכזרי שבו מצאו מותם בני משפחת עטר, נתפס עבורם כסיוט מתמשך, נקודת אל חזור שמשליכה על כל תפיסות חייהם הבסיסיות ומקשה עליהם להמשיך בשגרת חייהם. העובדה שלא נותרה ולו נפש אחת בחיים, אינה נותנת להם מנוח. האירוע הקשה נותן אותותיו גם על האחיינים של שושנה ז"ל שנחשפו לתכנים של מוות פתאומי והציפו פחדים וחרדות, בעקבות כך אף חלקם מקבל טיפול רגשי. נוכח עוצמת הנזק ועומקו הומלץ כי בשיקולי הענישה יילקחו בחשבון התוצאות ההרסניות של הפגיעה בבני משפחתה של שושנה ז"ל, על מנת לתת הכרה חברתית בחומרת הפגיעה ומאפייניה, מומלץ שיוטל על הנאשם, בין היתר, פיצוי כספי משמעותי לבני המשפחה.

בתסקיר נפגע העבירה הנוסף שנערך ביחס למשפחתו של יריב עטר ז"ל מתואר צער רב, וכאב עצום, לצד קושי להתמודד עם גודל האבדן. לדבריהם, הם אינם יודעים על מי להתאבל קודם. אב המשפחה, יריב ז"ל, תואר על ידם כאדם כשרוני "ישר כסרגל", פרפקציוניסט שהשקיע בכל אחד מתחומי חייו.

יריב שירת שירות קרבי בצבא, למד לימודי הנדסאי ומהנדס מחשבים ובתוך כך עבר תהליך של חזרה בתשובה. יריב ומשפחתו אהבו לטייל בארץ, כפי שגם עשו ביום התאונה.

חלק מבני המשפחה חולקים תחושה קשה של אשם, מתוך מחשבה שיכולים היו לשנות את סדר היום של יריב ובכך למנוע את התאונה. לצד האשמה העצמית, ישנן תחושות זעם כלפי הנאשם אשר מבחינתם אינו לוקח אחריות על מעשיו, כפי שלשיטתם לא עשה די לנסות ולהציל את מי מנוסעי הרכב לאחר שפגע בו.

בני המשפחה ביטאו דאגה רבה וחשש למצבה של אמו של יריב ז"ל כשלתחושתם הם איבדו גם אותה כאם וכסבתא. המוות מציף בבני המשפחה זיכרונות ורגשות כואבים הקשורים במות אבי המשפחה. אמו של יריב ז"ל, הגב' ציונה עטר, מבטאת תחושת אבל מתמשך וקשה. נסיבות המוות גורמות לה סבל נפשי רב. נוצר אצלה חלל גדול ועמוק שכן בנה ומשפחתו נהגו להתארח בביתה פעמים רבות ואף ללון אצלה. זו נמנעת ליטול חלק בפעילויות בהן נהגה בעבר לקחת חלק וצמצמה את קשריה החברתיים. האבדן הקשה אינו מאפשר לה לחיות את שנותיה האחרונות בסיפוק כפי שציפתה וקיוותה לעשות.

תמונת נזק קשה מוצאת ביטוי גם אצל אחיו ואחיותיו של יריב ז"ל. חלקם מתארים שינוי התנהגותי הכולל סף תסכול נמוך, רגישות יתר ועצבנות, לרבות פגיעה תפקודית ונזקקות טיפולית. מעגלי הנזק מוצאים ביטוי גם אצל בני הזוג של האחים שחלקם נכנס לדיכאון, מצויים במצוקה רגשית ופיזית ואף הפסיקו לעבוד. המוות משפיע גם על חלקם של האחיינים, אשר חווים מצוקה קשה ואבדן כפול הן של הדודים והן של בני הדודים, בני גילם.

הנפגעים משוועים להכרה, ללקיחת אחריות, הן מצד הנאשם והן מצד בית המשפט כשענישה מחמירה, כפי שזו נתפשת על ידם, עשויה להחזיר להם ולו במעט תחושה של שליטה מחודשת בחייהם ושל עשיית צדק. מומלץ כי בנוסף לכל רכיב ענישה, כחלק מהכרה בפגיעה הקשה, יוטל על הנאשם פיצוי כספי משמעותי.

טיעוני המאשימה לעונש:

ב"כ המאשימה במסגרת טיעוניו הכתובים לעונש, כמו גם טיעוניו בעל פה, הפנה לערכים החברתיים המוגנים בהם פגע הנאשם במעשיו הכוללים את קדושת החיים כמו גם ביטחונם ושלומם של המשתמשים בדרך.

נטען כי מידת הפגיעה של הנאשם בערכים החברתיים הינה "מוחלטת ובלתי הפיכה". המדובר בתוצאה טרגית שבה שמונה בני אדם, כולם בעלי חלומות, שאיפות, מצאו את מותם כתוצאה מההתנגשות הקשה והשריפה שבאה בעקבותיה. מעשיו של הנאשם המיטו אסון כבד גם על קרובי המנוחים ונותנים אותותיהם במעגלי נזק רבים.

ביחס לנסיבות ביצוע העבירה פורט כי אין המדובר בטעות רגעית וכך גם לא בנהיגה רשלנית כי אם נטילת סיכון מודע לאפשרות גרימת התוצאה הקטלנית. הנאשם יכול היה למנוע את ביצוע העבירה בדרך קלה ופשוטה, להימנע מלצאת לעקיפה המסוכנת שנעשתה ללא כל דחיפות או כורח מיוחד בביצועה.

הנאשם ביצע את המיוחס לו כשבגופו החומר הפעיל מסוג קנאביס בו השתמש ערב קודם לכן. לשיטת המאשימה, אף

אם קלות הדעת המיוחסת לנאשם אינה בהשפעת החומר הפעיל של הסם, יש בעובדה זו להראות על יחסו המזלזל של הנאשם לחוקי התנועה ולהצביע על "חוסר האחריות הזועקת לשמיים", בשעה שאחז בהגה ביום התאונה.

לא נעלמה מעיני המאשימה העובדה כי הנאשם ניסה לחלץ מתוך הרכב את מי מהמנוחים, אולם לדבריה אין לשכוח כי זו חובה המוטלת על פי דין על נהג שהיה מעורב בתאונה, בין אם זו נגרמה באשמתו ובין אם לאו.

ריבוי הקורבנות, כאשר כל אחד הנו בבחינת עולם ומלואו, מוביל לכך שגם אם מדובר באירוע אחד, הוא כולל בתוכו שמונה מעשים שונים, כמספר הקורבנות, כאשר עקרון קדושת החיים והסיכון הרב שנטל הנאשם מצדיקים את צבירתם של העונשים.

לשיטת המאשימה, הרפורמה בעבירות ההמתה, והחלפתה של עבירת ההריגה בעבירה של המתה בקלות דעת, אינן אמורות להוביל לקביעתם של מתחמי ענישה מקלים יותר מאלה שנקבעו עד עתה על ידי בתי המשפט בעבירות הריגה שנעשו ביסוד נפשי של קלות דעת. עמדה זו מבוססת על כך שבמרביתם של המקרים, מתחמי ענישה שנקבעו טרם הרפורמה ממילא היו נמוכים ברובם המוחלט מ-12 שנים. בשעה שיתר השיקולים הנוגעים להבניית הענישה נותרו בעינם, או אז אין בהוראת החיקוק החדשה כדי להצדיק שינוי.

פורט כי לבתי המשפט חלק חשוב במלחמה הקשה בתאונות הדרכים וזאת בדרך של ענישה קשה ומרתיעה בפרט כאשר מדובר בעבירות שהביאו לגדיעתם של חיי אדם בטרם עת. לא בכדי ישנה מגמה ברורה של החמרה בענישה בעבירות מסוג שכזה בשנים האחרונות.

אמנם מדובר בנאשם נורמטיבי, ברם יש לתת לכך "מעמד משני" בהינתן כך שחוקי התעבורה, במהותם נקבעו עבור אנשים נורמטיביים. מנגד, וביחס לעברו התעבורתי, צוין כי מדובר במי שלחובתו 22 הרשעות תעבורה קודמות, כוללות עבירות של נהיגה משמאל לקו הפרדה רצוף, עבירות מהירות, אי ציות לתמרור עצור ועוד החל משנת 1989 וכלה בשנת 2017.

המאשימה סבורה כי מתחם העונש ההולם לכלל האירוע נע בין 12 ל-18 שנות מאסר, פסילה לצמיתות לצד ענישה נלווית. בתוך מתחם, כפי שהוצג בהסדר, המאשימה תבקש להשית על הנאשם 13 שנות מאסר בפועל ובכך למקם את עונשו ברף הנמוך של המתחם.

חלק מבני משפחתם של יריב ז"ל ושושנה ז"ל ביקשו אף הם לומר את דברם לעניין העונש. בתמציתיות אך בבירות, עלה בידי עדים אלו לספר באופן ספציפי על כל אחד מהקורבנות ולהאיר את עיני בית המשפט בדבר תכונה ומעלה בולטת שייחדו אותו. הכאב ניבט מתוך תיאורי בני המשפחה וניכר כי זה נותן אותותיו באופן מובהק עליהם ועל קרוביהם.

הגב' **ציונה עטר** אמו של יריב עטר ז"ל אב המשפחה, עמדה על החובה שהציבה לעצמה להיות נוכחת בכל הדיונים

בבית המשפט. זו הביעה את מורת רוחה על כך שלשיטתה הנאשם לא לקח אחריות אמיתית על מעשיו, לא הביע חרטה וחלף כך היה עסוק לדבריה בנושאים "טפלים". היא אינה יודעת מנוחה מאז האירוע, וראשה נתון במחשבות מדוע הוא נאשם יצא לעקיפה כאשר הדרך אינה פנויה ומודע בהמשך נמנע מלשבור את חלונות הרכב ולחלץ מתוכו את בני משפחתה בטרם הרכב נשרף כליל. לדבריה, הנאשם לא רק הרג את בנה וכל משפחתה אלא הרג גם אותה. מאז האירוע היא אינה מתפקדת עוד.

הגברת **אריאל גרוס** אחותו של יריב עטר ז"ל דיברה על החלל העצום שנוצר בחייהם בעקבות מותו של אחיה ומשפחתו. חסרונם מורגש בכל יום ובכל רגע, בין אם המדובר בטיולים משפחתיים, שמחות משפחתיות, ערבי חג וימי חול. עוד פירטה על ההשפעות הקשות של האירוע על אימה שעיימה אינה יכולה לנהל אף לא שיחה פשוטה ולהרגשתה היא "מאבדת אותה". בעלה מאז האירוע חדל מלעבוד, מצוי בפוסט טראומה, קם בלילות ושב ונדרש לקרות התאונה. יתר אחיה שרויים בכאב עמוק ומעלים זיכרונות של הילדים. כחלק מהנצחת אחיה ומשפחתו, החלה להעביר הרצאות לפני בני נוער. שותפה להרצאות הוא צביאל שהיה עד לתאונה לאחר שנעקף על ידי הנאשם, שסובל בעצמו מפוסט טראומה.

גברת **קרון בן הרוש**, בת דודתו של יריב הסבירה בפתח עדותה שאינה מבקשת נקם. לדבריה, גם אם היו רוצים לסלוח, הם אינם יכולים לעשות זאת בשמם של הקורבנות. בהמשך פירטה, דבר דבור על אופניו, על הסיבות שלשיטתה מובילות לקטל בדרכים. כך עמדה על תרבות הנהיגה הקלוקלת בכבישים, חוסר הסובלנות, הזלזול, היהירות והתחושה "שלי זה לא יקרה". לדבריה יש לחנך מגיל צעיר לעזרה לזולת, כבוד הדדי ונהיגה בטוחה. כל זאת, יש לעשות לצד הגברת האכיפה, חקיקה מתאימה והחמרה בענישה.

הגברת **אסתר אדרי**, אחותה של המנוחה שושנה עטר ז"ל, סיפרה כיצד שושנה והיא בעצמן נותרו יתומות לאחר שאימם מצאה את מותה בתאונת דרכים שבה הנהגת סטתה ממסלולה ופגעה בה למוות בשעה שהיא ממתינה בתחנה. בעקבות מות אימם אביהם חלה ונפטר מספר שנים לאחר מכן. לקח להם כמשפחה שנים רבות לאסוף את השברים, ולהקים כל אחד בית ולהוליד ילדים. דווקא עתה בעשור האחרון שבו החלו לראשונה מאז מות אימם לשמוח, ניחתה עליהם מכה כה קשה. שושנה הייתה עבודה ועבור אחיותיה כאם שנייה. שושנה ז"ל עבדה בסיוע לילדים עיוורים ומגבלויות נוספות, הייתה מסורה לעבודה זו וכל חייה עסקה בחסד.

הגברת **נעמה עטר** אחותו של יריב ז"ל, דיברה על כל אחד מהאחיינים שלה, והתכונה שאפיינה אותו מכל. היא אהבה אותם בכל ליבה, היא חולמת עליהם, מתגעגעת אליהם עד מאוד. לדבריה, ויכול ובשונה מיתר בני משפחתה, היא מבינה שלתאונה הקשה השפעות הרסניות גם על הנאשם.

דברים דומים מפורטים במכתב שכתב אחיה של שושנה ז"ל, **מר אבי זרחי** אשר לדבריו אינו יכול לתאר את גודל האסון שניחת עליהם. מדובר באסון שקטל משפחה שלמה שכל אחד מבניה היה עולם ומלואו בפני עצמו ובפני סביבתו. זה תאר את כיצד משפחתו עלתה מאיראן וחרף קשיים וסכנות רבים הצליחו להקים בית בישראל. מר זרחי תיאר את האסון שחוו בעבר כשאמם מצאה מותה בתאונת דרכים וכיצד הצליחו לצמוח מתוך אסון זה ולהפוך מארבעה יתומים לשבט של ממש. לדבריו, מעשיו של הנאשם שמטו את הקרקע מתחת לרגליהם. הוא סבור כי גם עונש של 13 שנים מאסר אין

בו כדי לשקף את גודל הנזק והחומרה שבמעשי הנאשם.

עד כאן טיעוני המאשימה.

טיעוני ההגנה לעונש:

באי כוח הנאשם, עתרו מבית המשפט, מבלי להקל ראש בתוצאות הקשות של התאונה, שלא להחמיר עם הנאשם. במישור העקרוני, סבורה ההגנה כי לא ניתן להתעלם מהשינוי שערך המחוקק בעבירות ההמתה ובפרט כאשר חלף עבירת ההריגה שעונש המקסימום בצידה היה 20 שנה, חוקק את העבירה של המתה בקלות דעת שהעונש המקסימלי מצידה הינה 12 שנות מאסר. לדבריהם, שינוי זה מן הראוי שימצא ביטוי, ראש וראשונה בקביעתם של מתחמי ענישה הולמים נמוכים יותר מאלו שנקבעו עובר לתיקון.

לעצם התרחשות התאונה, הודגש, כי קלות הדעת שמיוחסת לנאשם מוצאת ביטוי ביציאה לעקיפה בקו מקווקו, היינו נטילת סיכון פחותה משמעותית בחומרתה ממקרים שבהם מדובר על עקיפה קו רציף, נהיגה במהירות מופרזת, כניסה לצומת ברמזור אדום או נהיגה בשכרות. גם ביחס לאותה יציאה לעקיפה, לשיטת ההגנה, אין מקום לקבל טיעוני המאשימה ולפיהם הנאשם יצא לעקיפה מסוכנת שעובר לכך כבר הבחין ברכבם של המנוחים בנתיב הנגדי שמלפניו: **"...אם כך הדבר אז היינו צריכים להיות בסעיף אחר לגמרי... אז סביר להניח שהוא לא רק דמיון שמגיע רכב ממול, אלא שהוא יצא לעקיפה בשלב שהוא מאמין באמונה שלמה שהדרך פנויה".**

זאת ועוד, בהתאם להנחיית פרקליט המדינה בנוגע למדיניות התביעה בהעמדה לדין בעבירות של גרימת מוות בתאונות דרכים, ייחוס עבירת הריגה במקרה של עקיפה נעשה בשעה שמדובר בחציית קו הפרדה רצוף. מה שאין בעניינו.

ב"כ הנאשם, ביקשו מבית המשפט שלא לקחת במסגרת שיקוליו את היות הנאשם נוהג כשבגופו החומר הפעיל של סם הקנאביס בשים לב לכך שלא מיוחסת עוד לנאשם עבירה של נהיגה בשכרות והמאשימה הצהירה כי היא אינה קושרת בין קלות הדעת של הנאשם להימצאות הסם בגופו. בעניין זה, הוטעם כי תיק זה מלכתחילה "נצבע" בחומרה יתרה בשל החשד כי התאונה בוצעה בהיותו של הנאשם תחת השפעת סמים ובעטיים. בשעה שלא מיוחסת עוד לנאשם נהיגה בשכרות, מבלי להקל ראש, מדובר בתאונה שחרף תוצאותיה העגומות והקשות, הינה תאונה "סטנדרטית".

הסנגורים הפנו לכך שמיד לאחר ההתנגשות בין שני הרכבים, רץ הנאשם לעבר הרכב של משפחת המנוחים על מנת לנסות ולשבור את החלון, ללא הצלחה. יכול וכישלוננו זה נעוץ בכך שהרכב בו נסעו המנוחים היה ממוגן. עוד נטען כי באותה המידה, יכולים היו להיות ברכב, אדם אחד או שני אנשים אולם לדאבון הלב היו באותה עת שמונה בני משפחה אחת.

אלה כאלה מלמדים כי גם אם בסופם של דברים הנאשם הודה והורשע בעבירה של המתה בקלות דעת, זו נמצאת ב"קרבה" לעבירה של גרם מוות ברשלנות. מסיבה זו, גם אין מקום לצבור את העונשים בגין כל אחת מן העבירות.

אשר לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, ההגנה תיארה את קורות חייו של הנאשם ומאפייניו כפי שמצאו ביטוי גם בתסקיר שהוגש לבית המשפט. המדובר בנאשם נעדר הרשעות קודמות, אדם ערכי שהודה ונטל אחריות מלאה על מעשיו. הנאשם ניהל הוכחות אך בשל כך שיוחסה לו עבירה של נהיגה בשכרות ולא בכדי משעבירה זו נמחקה מכתב האישום, הודה.

מאז קרות התאונה הנאשם אינו ישן למעלה משעה אחת בלילה ברציפות כשהמחזות של התאונה שבים ונגלים אליו שוב ושוב. הנאשם מכה על חטא, מודע לכשל בהתנהגותו, רוצה לשלם את המחיר ומחכה להיכנס לכלא כחלק מרצונו לכפר על מעשיו. נוסף לנאשם גם אשתו ובתו הקטינה נפגעו בתאונה. בשל מעורבותן בתאונה, הן מטופלות באופן רציף ותדיר בפן הפסיכולוגי.

הנאשם היה מצוי במעצר של ממש 45 יום ובהמשך תקופה ארוכה במעצר תחת איזוק אלקטרוני וזאת בריחוק מביתו ובמנותק ממשפחתו. בשל כל האמור, סבורה ההגנה כי מתחם העונש ההולם מן הראוי שינוע בין 3 ל-9 שנות מאסר בפועל, כשיש מקום לסטות ממתחם זה מטה מטעמי שיקום.

מטעם ההגנה, ביקשו ללמד סנגוריה על הנאשם מספר עדים אשר פגשו אותו בתחנות שונות של חייו.

עורך דין **דני אליגון**, (לשעבר, ראש לשכת עורכי הדין במחוז דרום), תיאר כיצד הכיר במסגרת מסלול הכשרתו ביחידה מיוחדת את הנאשם שבאותה העת שימש כמפקד יחידת הצלפים בבית הספר ללוט"ר. לדבריו, חרף פערי הדרגות ביניהם והגם שהיה חייל פשוט, זכה לקבל מהנאשם יחס מיוחד, כזה הרואה אותו כחלק בלתי נפרד מהמערכת. בהמשך פגש שוב בנאשם בשעה שהוא בעצמו כבר היה קצין ביחידה. משתי התקופות הנ"ל, למד שמדובר באדם רציני, אחראי וערכי.

מר **גאי כרמל** סיפר על תקופת עבודתו המשותפת עם הנאשם בחברת סטארטאפ בשנת 2005. הוא הגיע לחברה טרם סיים את לימודיו האקדמאיים בעוד שהנאשם שימש כסמנכ"ל בחברה. לדברי כרמל, חרף מעמדו הבכיר של הנאשם בחברה, הנאשם תמיד דיבר איתו "בגובה העיניים" לא התנשא, עזר לו בפן המקצועי ובפן האישי. כך נהג כלפיו וכך נהג כלפי יתר עובדי החברה. מהיכרותו, הנאשם גאה במשפחתו ובשירות הצבאי. הנאשם עלה מצרפת ממניעים אידיאולוגיים, היה חשוב לו לתרום למדינה וכך גם חינך את ילדיו.

מר **מאיר בן דוד**, גיסו של הנאשם, תיאר כיצד הנאשם טיפל באופן מסור באביו החולה, עוד בטרם התחתן עם אחותו. לדבריו, הנאשם כל חייו עוזר לזולת, פעמים עושה זאת בסתר, פעמים עושה זאת עבור אנשים זרים שפוגש ברחוב. מדובר באדם אכפתי שלוקח אחריות. התאונה גמרה חיים של משפחה אחת, ומאז התרחשותה נגמרו גם חייו של הנאשם.

עו"ד שי דניאל, שכנו של הנאשם ביישוב "גבעון החדשה" סיפר כי בתחילה הקשר ביניהם נוצר בשל כך שייצג אותו,

אולם עד מהרה הפך הקשר לחברי. בהכירו את הנאשם, מדובר באיש ערכי שהוא גאה להיות חברו. הוא מבקר את הנאשם גם לאחר התאונה ובכל העת הוא שומע מצידו של הנאשם הכאה על חטא וייסורים מדוע הוא בחיים בעוד שהאחרים נהרגו.

עד כאן טיעוני ב"כ של הנאשם.

הנאשם בדבריו לעונש פנה למשפחת הקרבנות והדגיש כי הוא לוקח את מלוא האחריות על "התאונה המקוללת" מהיום הראשון להתרחשותה. הוא מצר על התאונה ועל אובדן החיים של משפחת עטר וכך גם על משפחתו שבעקבות התאונה נהרסה והתפרקה לחלוטין. הוא מבקש להתנצל בפני משפחת עטר רק במעמד זה, משום שלא הייתה לו הזדמנות לדבר איתם לפני כן. בכל בוקר הוא מבקש סליחה מהמשפחה ומההרוגים וגם אם לא יסלחו לו הוא מבין זאת. לדברי הנאשם אין עונש בעולם שישכיח את מעשיו מאותו יום מקולל ועל כך הוא יבכה למשך שארית חייו. הוא מרגיש "מת מהלך". הוא אינו מסוגל לישון וסובל מסייטים ורואה כל העת את הילד בן ה-5 שניסה להוציאו מהרכב ללא הצלחה. שום דבר לא יכפר על מעשיו. לא הייתה לו מעולם שום כוונה לפגוע באיש והוא מבקש סליחה ומחילה. לסיום דבריו ביקש להעביר מסר לכל ציבור הנהגים לבל ישגו במחשבה שלהם זה לא יקרה וכך יהרסו את חייהם ואת חיי משפחתם וחיי אנשים נוספים.

דין והכרעה:

בתיק זה עניין לנו ב"הסדר טווח" כאשר המאשימה עותרת לעונש ראוי של 13 שנים מאסר בפועל לצד ענישה נלווית ואילו ההגנה חופשיה בטיעוניה. כשזו תמונת הדברים, נשאלת אפוא השאלה האם יש מקום להידרש לקביעתו של מתחם עונש הולם עובר לגזירת עונשו של הנאשם.

הגם שאין הסכמה כללית בפסיקה בנוגע לסוגיה זו, ניתן לומר כי בהתאם לפסיקה הנוהגת, על דרך הכלל, בעת ש"הסדר הטווח" המוצג לבית המשפט נמצא בעינו כסביר, אין מקום להידרש לקביעתם של מתחמים וראה בין היתר, ע"פ 512/13 פלוני נ' **מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 4.12.13), ע"פ 8109/15 אביטן נ' **מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 9.6.16) (דעתו של כב' השופט ג'ובראן), ע"פ 2524/15 שפרנוביץ' נ' **מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 8.9.16), ע"פ 6799/14 אופיר נ' **מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 16.3.15) וע"פ 3856/13 גוני נ' **מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 3.2.14).

בענייננו, הואיל ובית המשפט סבור כי טווח הענישה המוסכם בין הצדדים סביר, לא אדרש לקביעתו של מתחם עונש הולם וזאת הגם שבקביעת עונשו הסופי של הנאשם יילקחו בחשבון פרמטרים רבים אותם בית המשפט משקלל בקביעת מתחם שכזה.

לגופם של דברים, על-פי סעיף 40ג(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בקביעת מתחם העונש בהתאם לעקרון ההלימה, על בית-המשפט להתחשב **"בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה"**.

במעשיו האמורים לעיל, פגע הנאשם פגיעה קשה בערך החברתי המוגן של קדושת החיים. ערך זה קודם לכל, ובלעדיו אין. עוד פגע הנאשם גם בערך המוגן של שלמות התא המשפחתי.

חרף קדושת החיים המדברת בעד עצמה, מאות בני אדם מוצאים את מותם מידי שנה בכבישים. על פי נתוני הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים (נכון ליום 27.1.20) מקום המדינה ועד לסוף שנת 2019 **נהרגו 34,116 (!!) בני אדם מתוכם 5,136 ילדים** ובני נוער. אין זו גזירה משמים, וכמטבע הלשון "תאונות אינן קורות הן נגרמות".

חגורות בטיחות, כריות אוויר, אזורים סופגי אנרגיה, התראה על אי שמירת מרחק וכיוצא באלה, אין בהם די בשעה שנהג יוצא לעקיפה כשהמסלול שמנגד אינו פנוי, ומתנגש חזיתית ברכב שבא מולו. הגורם האנושי היה ונותר הגורם העיקרי להתרחשותם של תאונות דרכים. על חלקו של הגורם האנושי בתאונות דרכים ראה דברי בית המשפט העליון בע"פ 570/07 **חיים בן הרוש נ' מדינת ישראל** [פסק דינה של כב' הש' ארבל] (פורסם בנבו, 7.5.07) (להלן: **"עניין בן הרוש"**):

"חלק ניכר של תאונות הדרכים הן תולדת מה שמקובל לכנות "הגורם האנושי". ישנם אמנם מקרים בהם נגרמות תאונות דרכים בשל טעות אנוש, תנאי הדרך ועוד כיוצא באלה סיבות וגורמים, אולם דומה כי אין חולק שרבות מתאונות הדרכים הן תוצאתה של נהיגה בלתי זהירה, שאין עימה הישמעות לחוקי התעבורה והתחשבות בתנאי הדרך. תאונות אלה ניתן למנוע על ידי חינוך לנהיגה אחראית וזהירה, על ידי חינוך לציות לחוק ולכללי הנהיגה הנכונה. ענישה הולמת היא חלק אינטגרלי של החינוך לנהיגה נכונה שביסודה כיבוד נוסעים אחרים, משתמשים אחרים בכביש, לרבות עוברי אורח תמימים".

המלחמה בקטל בדרכים הנה מלחמה קשה, סזיפית ועליה להתנהל במישורים שונים בכללם, שיפור תשתיות, חינוך לבטיחות וסובלנות בכביש מגיל צעיר, פיתוח אמצעי בטיחות פסיביים ואקטיביים והגברת האכיפה. על חלקו של בית משפט במיגור תופעה זו ראה דבריו של כב' השופט עמית בע"פ 2247/10 **ימיני נ' מדינת ישראל** [פסקה 76] (פורסם בנבו, 12.1.11).

"רבות נאמר על נגע תאונות הדרכים, ההולך ופושה וקוטל בנו ללא רחם וללא הבחנה, ואשר בעטיו נגבה מחיר דמים נורא, אם בהרוגים, אם בחבולים בגופם ובפצועים בנפשם, ואם בדאבת יקיריהם. רבות נאמר, דומה כי מעט מדי נעשה, ומדי שנה בשנה מקפדים מאות אנשים את חייהם ואלפים רבים נפצעים [...] מקומו של בית המשפט במלחמת החורמה נגד תופעה קשה זו לא נפקד, ועליו להמשיך להירתם ולהרים תרומתו למען מאבק עיקש זה, בין היתר באמצעות הדאגה לענישה הולמת, אשר תסייע להגברת המודעות בדבר המחיר הכרוך בהפרת כללי ההתנהגות על הכביש"

ענישה נוהגת:

בטרם תפורט הענישה הנוהגת, שומה להקדים מספר הערות חשובות. ראשית, ובדומה לעבירות רבות בקודקס הפלילי, גם בשעה שמדובר בתאונות דרכים שהובילו למותם של בני אדם, ניתן למצוא קשת רחבה ביותר של עונשים החל מעונשי מאסר קצרים יחסית וכלה בעונשים של 15 שנים מאסר בפועל ואף למעלה מכך.

חרף השונות הרבה, ישנה הבחנה ברורה בענישה בין עבירות שבוצעו ביסוד נפשי של רשלנות לבין עבירות שבוצעו בקלות דעת. בעוד שבעבירות של גרם מוות ברשלנות העונשים שנגזרים נעים על דרך הכלל בין מאסר בדרך של עבודות שירות לתקופת מאסר של מספר חודשים עד שנה וחצי (כשמדובר בהרוג אחד), הרי שבעבירות המתה בקלות דעת ישנה קפיצת מדרגה משמעותית בעונשים, ואלו נעים על דרך הכלל בין שנים בודדות (ברף הנמוך), לבין מספר רב של שנים במקרים החמורים.

בתוך קבוצת העבירות של ההמתה בקלות דעת בתי המשפט נותנים דעתם, לטיב הסיכון הבלתי סביר אותו נטל הנאשם: ככל שהסיכון שנלקח גדול יותר ומידת התממשותו קרובה יותר לוודאי, כך גם גלומה חומרה רבה יותר במעשיו של הנאשם. ברי כי בנוסף לכך ניתן דגש לתוצאות התאונה, לעבירות שנלוו לנטילת הסיכון וכן יתר נסיבות ביצוע העבירה.

מטבע הדברים, השאיפה היא למצוא פסיקה בנסיבות דומות אף אם לא זהות לנסיבות תיק זה, היינו תאונות דרכים קטלניות שנגרמו כתוצאה מעקיפה או סטייה מנתיב. חרף האמור, לא תמיד הדבר אפשרי וכמעט לכל אירוע מאפיינים ייחודיים. משכך, יש לבצע את ההבחנה המתבקשת לקולא או לחומרא מהפסיקה שתפורט להלן וזאת בעיקר תוך בחינת היסוד הנפשי שנלווה למעשיו של הנאשם, רשלנות אל מול קלות דעת, וכך גם בתוך שתי קבוצות אלו את רמת הסיכון אותה נטל הנאשם או מידת הרשלנות. עוד יש ליתן הדעת לשאלה אם במקרה זה מדובר במעשה אחד או מספר מעשים, לרבות שאלת חפיפתם או צבירתם של העונשים.

והערה אחרונה אך לאו דווקא לפי סדר חשיבותה. הפסיקה הנוהגת מהווה אך פרמטר אחד שעל בית המשפט לקחתו בחשבון כחלק ממכלול שיקולים עובר לקביעת מתחם העונש ההולם (ראה ע"פ 4910/16 **אבני נ' מדינת ישראל** [פסקה 7 לפסק דינה של כב' השופטת חיות] (פורסם בנבו 5.4.17)). לשון אחר, עובר לגזירת עונשו של נאשם אין כוונה לערוך ממוצע סטטיסטי של טווחי ענישה נוהגים וכך גם אל לו לבית המשפט להיות כבול לרמת הענישה הנהוגה אם הוא סבור שיש מקום לשנותה.

בהינתן הערות אלו, להלן מדגם של הפסיקה הנוהגת:

ברע"פ 5775/15 **יעקב וייצמן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 3.9.15) - נדחתה בקשת רשות ערעור של מבקש שהורשע בגרימת מוות ברשלנות של 4 אנשים בית המשפט המחוזי במסגרת הערעור העמיד את עונשו על 3 שנים מאסר בפועל, חלף 4 שנים שהושטו עליו בבית המשפט השלום. על פי המתואר בעובדות כתב האישום, המבקש ששימש כנהג אוטובוס פגע במשאית תקולה, אליה חובר נגרר ועליו מכולה, שעצרה בצד הדרך. בשל עוצמת הפגיעה, חדרה המכולה לתוך צדו הימני של תא הנוסעים של האוטובוס וכך מצאו את מותם ארבעה מנוסעי האוטובוס.

עמוד 12

ברע"פ 698/14 **מוחמד אלג'בור נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 25.3.14) - נדון עניינו של מבקש, נהג משאית שהורשע בגרימת מוות ברשלנות של 5 אנשים, בעת שהתקרב המבקש לעקומה חדה ימינה, סטתה המשאית בחדות שמאלה, עברה לנתיב הנסיעה הנגדי ופגע ברכב פרטי שנסע בנתיב זה. כתוצאה מהתאונה מצאו את מותם של 5 בני משפחה. בית המשפט המחוזי בשבתו כערכאת ערעור העמיד את עונשו של המבקש על 4 שנים מאסר בפועל, חלף 5 השנים שהוטלו עליו בבית המשפט לתעבורה. בית המשפט העליון דחה את בקשת רשות הערעור.

בעפ"ת (מחוזי חיפה) 6532-03-12 **גאנם (אסיר) נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 17.6.12) (להלן: "עניין גאנם") - נדחה ערעורו של נהג אוטובוס שהורשע בעבירה של גרימת מוות ברשלנות לאחר שפגע במשאית שעצרה בשולי הכביש וכתוצאה מכך נהרגו חמישה מנוסעי האוטובוס. בית המשפט לתעבורה גזר על המערער 54 חודשים מאסר בפועל ופסילת רישיון לצמיתות.

בע"פ 2832/10 **אלמוג בוחבוט נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 21.4.10) - נדון עניינו של מערער שהורשע בשתי עבירות של הריגה לאחר שגרם לתאונת דרכים קטלנית בה נהרגו שניים מחבריו הטובים לאחר שנהג במהירות וניסה ל"השתחל" בין שני רכבים. בית המשפט המחוזי השית על המערער 7 שנים מאסר בפועל ו-20 שנות פסילה לצד ענישה נלווית. בית המשפט העליון מקבל את הערעור ומעמיד את עונש המאסר על 6 שנים מאסר בפועל.

בעניין בן הרוש - שאוזכר לעיל נדון עניינו של מערער שחצה קו הפרדה רצוף וחסם את נתיב נסיעתו של רכב הדיהטסו שנסע בכיוון הנגדי ובהמשך פגע בו. כתוצאה מהתאונה נהרגו שתיים מנוסעות רכב הדיהטסו, אם ובתה. כתב האישום המקורי הוגש לבית המשפט לתעבורה בעבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, אולם כעבור 6 חודשים, בטרם בוצעה הקראה, הודיעה התביעה על תיקון כתב האישום והמרת הוראת החיקוק להריגה וכפועל יוצא הועבר התיק לבית המשפט המחוזי אשר גזר על הנאשם 54 חודשים מאסר בפועל, לאחר שנתן דעתו בין היתר לעינוי הדין שגרר תיקון כתב האישום. בית המשפט העליון מקבל את הערעור ומעמיד את עונשו של המערער על 45 חודשים מאסר בפועל.

בע"פ 2566/14 **אדוארד גלפונד נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 17.2.16) (להלן: "עניין גלפונד") - נדחה ערעורו של נהג אוטובוס אשר הסיע בעת האירוע קבוצה של סוכני נסיעות מסנט פטרבורג. במהלך ניסיון לעקוף אוטובוס אחר, התהפך האוטובוס בו נהג המערער לתהום וכתוצאה מכך קיפחו חייהם 24 נוסעים. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער בעבירה אחת של הריגה וגזר על המערער 8 שנים מאסר בפועל ופסילה לצמיתות לצד ענישה נלווית. המערער במקרה זה סבל ממחלה קשה ועברו התעבורתי לא היה מכביד.

בע"פ 467/09 **עמרי זילברמן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 2.2.10) - נדחה ערעורו של מי שהורשע בעבירה של הריגה בקלות דעת. מכתב האישום עולה כי המערער נהג במהירות העולה על המותר, ניסה לעקוף את הרכב שנסע לפניו וכשניסה לבלום איבד שליטה על הרכב והתנגש במעקה בטיחות אשר חדר לתא הנוסעים והביא למותו של חברו. בית המשפט המחוזי גזר על המערער 42 חודשים מאסר בפועל.

בע"פ 7461/03 **דסוקה נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 11.12.03) - נדון עניינו של נאשם שנהג בכביש בין עירוני ועקף כלי רכב שנסע לפניו, עבר לצורך כך לנתיב הנסיעה הנגדי וכתוצאה מכך פגע ברכב שנסע מולו. כתוצאה

מהתאונה, נגדם אחד נפצעו שניים נוספים. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם שהורשע בהריגה, מאסר של 22 חודשים בפועל. בית המשפט העליון דחה את הערעור בציינו שהעונש שהוטל איננו חמור כלל.

בע"פ 5167/05 **מג'דוב נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 10.10.05) - נדון ערעורה של המדינה על קולת העונש של נאשם שהורשע בעבירת הריגה. במקרה זה, ביום בו הייתה ראות בהירה וטווח הראייה למרחוק, נהג הנאשם בצורת "זיג זג" במשאית שמחובר לה גורר ונגרר. בהמשך, סתתה משאיתו אל שולי הכביש מעבר לקו המפריד ופגעה ברוכבות אופניים תוך הריגתה של אחת ופציעתה הקשה של אחרת. בית המשפט העליון העמיד את עונשו על 30 חודשים מאסר בפועל (חלף 18 חודשים שגזר עליו בית המשפט קמא).

ע"פ 8266/06 **קוביאקוב נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 6.11.07) - נדון עניינו של מי שהורשע בהריגה של 4 אנשים בתאונה שנגרמה עקב נהיגה במהירות מופרזת, תוך חציית קו הפרדה רצוף. בית המשפט העליון דחה את הערעור על חומרת העונש והותיר על כנו עונש של 7 שנים מאסר בפועל.

מידת הפגיעה של הנאשם בערכים המוגנים.

קשה להפריז בחומרת מעשיו של הנאשם נוכח תוצאותיה הקשות של התאונה. משפחה שלמה בישראל שיצאה בבוקרו של יום לטייל ברחבי הארץ נמחתה באחת. תחילתם של דברים בהתנגשות חזיתית בין רכבו של הנאשם לבין רכבם של המנוחים והמשכם של דברים שרכבם של המנוחים עלה באש באופן שלא הותיר להם כל סיכוי, אף לאלו ששרדו את ההתנגשות החזיתית.

כל נפש הנה עולם ומלואו, זוג הורים צעירים וששת ילדיהם הקטינים שטרם הספיקו לטעום את טעם החיים. הגדול במשפחת עטר יעקב ישראל ז"ל עוד לא חגג את בר המצווה בעוד שלאחותו הקטנה מלאו אך 3 שנים בלבד. מספר ההרוגים מדגיש את גודל הטרגדיה והאסון.

בכך אין סגי שכן עובדה מצערת עד מאוד היא כי כל שמונת המנוחים נמנים על משפחה גרעינית אחת שנעלמה מעל פני האדמה, פשוטו כמשמעו. בכך תמונת הנזק גדלה עוד יותר, אף מעבר לממדים העצומים שהיו לה ממילא. תמונת הקבר המשפחתי שהוגשה כמוצג לבית משפט, אינה נותנת מנוחה וכך גם התמונה של משפחת עטר ברגע של שמחה משפחתית.

אלו הם תחילתם אמצעם וסופם של דברים, ויהיו הטוענים כי בכך מתמצים הדברים. ודוק, בטרם בית המשפט מגיע אל התוצאה העונשית הסופית, שומה עלינו לעבור במספר תחנות אשר בסופם של דברים מאפשרות לבית המשפט לקבוע מהו לו העונש הראוי לנאשם במקרה שבפני. ובמה דברים אמורים.

בצורה מטאפורית התבנית שלתוכה יש לצקת את הנסיבות הקונקרטיות של ביצוע העבירה, מורכבת משני אדנים בסיסיים: האחד, הרשעתו של הנאשם בשמונה עבירות המתה נפרדות, והשני, ביצוען ביסוד נפשי נלווה של קלות דעת.

בטרם נדרש למשמעות של יסוד נפשי זה, שומה להדגיש כי כתב האישום מלכתחילה ייחס לנאשם 8 עבירות הריגה בהתאם להוראת סעיף 298 לחוק. ביום 10.3.19, הודיעה המאשימה כי גם לאחר התיקון הצפוי בעבירות ההמתה בחוק העונשין (שנכנס לתקפו בחודש יולי 2019), מעשיו של הנאשם עודם ייחשבו להריגה בקלות דעת. הכרעת הדין ניתנה ביום 11.6.19, במסגרתה הורשע הנאשם ב-8 עבירות הריגה. הגם כך, אין חולק גם אליבא המאשימה שהצהירה על כך מספר פעמים כי יש להחיל בעניינו של הנאשם את החיקוק המקל עמו, היינו סעיף 301 לחוק העונשין אשר בצדו קבוע עונש מאסר מקסימלי של 12 שנים.

בהינתן האמור וביחס לקלות הדעת שבה פעל הנאשם, הווה ידוע הוא כי לא אחת ישנו קושי לתחום את הגבולות בין קלות דעת לרשלנות. על מנת להכריע בשאלה זו נעזרים בתי המשפט בחזקות שיש בהן כדי ללמד על הלך מחשבתו של הנאשם. ור' בהקשר לכך ע"פ 3158/00 **מגידש נ' מדינת ישראל** [פסקה 17 לפסק דינו של כב' הש' אנגלרד] (פורסם בנבו, 15.11.00); עניין גלפונד [פסקה 45 לפסק דינו של כב' הש' פוגלמן] וכן ע"פ 8250/05 **יוסף שלום נ' מדינת ישראל** [פסקה 17 לפסק דינה של כב' הש' ארבל] (פורסם בנבו, 3.10.06).

במקרה הנדון, בית המשפט אינו נדרש כלל להכריע ביחס ליסוד הנפשי שנלווה למעשיו של הנאשם, שכן כתב האישום המתוקן שבו הורשע הנאשם, קובע כי ההריגה בוצעה בקלות דעת. אין המדובר בסמנטיקה. די להצביע על ההבדלים בעונש המקסימום הקבוע לצדה של עבירת גרם מוות ברשלנות שהנו 3 שנים מאסר בפועל לבין עונש המקסימום הקבוע לצדה של עבירת ההמתה בקלות דעת הגבוהה פי 4 והנו 12 שנים מאסר בפועל. על הבדל בענישה בין שתי עבירות אלו ר' דבריו של בית המשפט העליון בע"פ 8464/15 **וסילי פנזין נ' מדינת ישראל** [פסקה 7 לפס"ד של כב' הש' הנדל] (פורסם בנבו, 30.10.17)(להלן: "**עניין וסילי**"):

"..כשם שיש להחמיר יותר בעבירת גרם מוות ברשלנות בה דרגת הרשלנות גבוהה לעומת מצב בו דרגת הרשלנות נמוכה, כך יש להחמיר בהרשעה בעבירת הריגה בגרימת תאונה קטלנית לעומת עבירה של גרימת מוות ברשלנות. (הדגשה שלי ד.ב.ט).

בקבעו עונש מקסימום של 12 שנים חיווה דעתו המחוקק ביחס לחומרה הרבה הגלומה בהמתתו של אדם אף אם זו לא בוצעה בכוונה, אלא בקלות דעת. על היחס בין עונשי המקסימום ואופן גזירת עונשו של נאשם ראה ע"פ 2352/19 **אלדר דנילוב נ' מדינת ישראל** [פסקה 11 לפסק דינו של כב' הש' שטיין] (פורסם בנבו, 15.10.19):

"כבר נזדמן לי להעיר בע"פ 4344/18 גאבר נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (16.8.2019) כי עונשי המקסימום הקבועים בצד עבירות אינם רק מגדירים את גבולה העליון של סמכות הענישה שבידי בתי המשפט, אלא גם מבטאים את עמדת המחוקק ביחס לחומרת העבירות. כפי שצינתי שם, בקבעו את עונשי מקסימום אלו המחוקק לא דיבר לריק - שומה עלינו להתאים את הענישה הנוהגת לעמדתו זו".

הנאשם הורשע ב-8 עבירות הריגה. לכאורה, יש בכך כדי ללמד שהצדדים רואים במעשיו של הנאשם כאירוע אחד הכולל שמונה מעשים נפרדים. יחד עם זאת, לאור טיעוני הצדדים, נדמה כי סוגיה זו אינה מוסכמת ועל בית המשפט להכריע בה. בתמצית, הפסיקה הניחה שני מבחנים חלופיים לצורך ההכרעה בסוגיה הנדונה, האחד, מבחן "צורני-

עובדתי" והשני מבחן "מהותי-מוסרי" לפיו יש לתת הדעת לערך הנפגע, ריבוי הקרבנות ושיקולי מוסר, אליהם יש להוסיף שיקולי הרתעה.

בדומה ליישום מבחנים אלו בעבר בנסיבות של תאונות דרכים קטלניות, כך גם במקרה שלפניי הגעתי לכלל מסקנה שאף שמדובר באירוע תאונה אחד, ובמובן הפיזי לא ניתן אכן לפצלו לפעולות נפרדות, המבחן המהותי-מוסרי מוביל למסקנה כי יש לראות בפועלו של הנאשם ככזה הכולל מספר מעשים כמניין החיים שנקטלו, 8 במספר. לעניין זה ר' דבריו של בית המשפט העליון בע"פ 8748/08 ירון ברכה נ' מדינת ישראל [פסקה 32 לפס"ד של כב' הש' חיות] (פורסם בנבו, 10.10.11):

"מניין החיים שנקטלו בתאונה הוא שישה ובנסיבות שתוארו תהא זו תוצאה לא מוסרית - הן מנקודת המבט של קורבנות התאונה והן בשל הקלות שאין לקבלה בהתייחסות אל מעשי המערער - לראות בכך מעשה אחד לצורך הענישה. מסקנה זו נטועה בעקרונות היסוד של שיטתנו המשפטית המורים אותנו לכבד חיי אדם ולהגן עליהם באשר כל אדם הוא עולם מלא. קטילת חיי אדם בעבירה מחייבת, אפוא, הטלת עונש המבטא ערכים אלה. גישה זו תקפה וראויה ליישום לא רק לגבי נאשמים המורשעים בעבירות בטחון ובביצוע פיגועי טרור המוניים, אלא גם לגבי מי שהורשעו בקטילת חיים רבים בתאונות-דרכים בשל נהיגה פזיזה וחסרת אחריות...".

ושוב, אין המדובר בסמנטיקה. מעבר להכרה בערך המוגן של קדושת החיים, יש בכך כדי לאפשר לבית המשפט ולו מבחינה פוטנציאלית לגזור על הנאשם את מכפלת עונשי המקסימום הקבועים בצדה של כל אחת מן העבירות בהן הורשע הנאשם.

נסיבות ביצוע העבירה:

כתב האישום המתוקן מלמדנו כי התאונה התרחשה בצהריי היום בכביש 90 בשעה שהראות טובה וכך גם מזג האוויר. הנאשם נוהג בגי'פ מסוג "טויוטה לנד קרוזר". אמנם אין דומה ג'יפ במסתו למשאית, יחד עם זאת עדיין מדובר ברכב גדול בעל מסה משמעותית שתאונה בה הוא מעורב במהירות גבוהה יש בה משום פוטנציאל נזק גדול יותר.

מתוך הראיות שאינן שנויות במחלוקת ואליהן נחשף בית משפט גם במהלך שמיעת הטיועונים לעונש, הנאשם היה בסופו של בילוי משפחתי במלון בים המלח יחד עם אשתו ובתו הקטינה. שום דחיפות או בהילות נלוו לנסיעתו של הנאשם בסופה של חופשה זו. יתרה מכך, לא נטען וכך גם לא הובאו ראיות שהרכב אותו ביקש הנאשם לעקוף שבו נהג באותה העת צביאל גל, נהג באופן איטי במיוחד או כזה שעיקב ויצר מאחוריו האטה בתנועה.

הכביש עצמו במקום התאונה ישר ללא כל עיקולים, לפני מקום האימפקט ולאחריו. כתב האישום המתוקן אינו מלמד על כל הפרעה בשדה הראיה שפתוח לפניו.

מטעמים השמורים עמו אצה לו דרכו של הנאשם (בדומה למקרים רבים אחרים כפי שיפורט בהמשך) וזה יצא לעקיפה

כשבנתיב הנגדי ממול, רכבם של בני משפחת עטר המנוחים. במסגרת הטיעונים לעונש, נחלקו הצדדים בנוגע לשאלה, האם הנאשם יצא לעקיפה כשהוא מבחין עובר לה, ברכב של משפחת עטר אם לאו. ההגנה ביקשה ללמד שהעקיפה נעשתה מבלי שזה הבחין קודם לכן ברכב "מתוך אמונה" שהדרך פנויה.

אודה כי לא ירדתי לסוף דעתה של ההגנה בניסיונה לשכנע כי כך הם פני הדברים. במידה והנאשם יצא לעקיפה מבלי שכלל היה לו שדה ראיה גם אם חלקי, לעבר המכוניות שבנתיב ממול ובהסתמך על אמונה בלבד או אז מדובר בנסיבות חמורות שבעתיים. יציאה לעקיפה אינה בבחינת הימור של נהג תוך הסתמכות על אמונות כאלו ואחרות. המדובר בפעולה המחייבת משנה זהירות שהדגש מושם על כך שהנאשם מוודא שהנתיב הנגדי פנוי טרם הוא סוטה ממסלולו.

ודוק, משלקח הנאשם סיכון בלתי סביר ביציאתו לעקיפה, לא הייתה חובה שהאירוע יסתיים בתוצאות כה קשות. לא אחת גם לאחר שרכב יוצא לעקיפה, ונוכח לגלות כי אין באפשרותו להשלים העקיפה, הדרך הפשוטה והמתבקשת למנוע את ההתנגשות היא באמצעות חזרה לנתיב הימני (ובמקרה קיצון לנסות ולהתחמק מהתנגשות על ידי הסטתו של ההגה מחוץ למקום האימפקט). לא אלה ולא אלה ביצע הנאשם. בכך למדים אנו כי יציאתו של הנאשם לעקיפה הייתה בבחינת סיכון משמעותי אותו נטל לא רק מתוך כך שלא יכול היה להשלימה, אלא גם בשל חוסר יכולתו לתקן את תוצאות נטילת הסיכון לאחר שכבר סטה למסלול הנגדי.

כתוצאה מההתנגשות ומעוצמת האימפקט רכבו של הנאשם ורכב בני משפחת עטר המנוחים הסתחררו והועפו כך שבסופם של דברים חזיתם הייתה מופנית בניגוד לכיוון נסיעתם ובצדו האחר של מסלול נסיעתם המקורית.

לא ניתן לדעת כמה מבני משפחת עטר שרדו את ההתנגשות הקשה, אם כי מחומר הראיות ניתן ללמוד שניתן היה להציל לפחות את חלקם. דא עקא, בשלב זה ובסמוך לאחר ההתנגשות, הרכב של המנוחים החל לבעור כשעוצמת הלהבות מונעת אפשרות לחלצם מתוך הרכב. כל מוות הוא קשה, אולם נדמה כי בנסיבות תיק זה שילובם של דברים מלמד כי מדובר במוות קשה ואכזרי, ורוב מילים אך למותר.

אכן, הנאשם לא יכול היה לדעת כמה אנשים יהיו ברכב. באותה מידה יכול היה להיות ברכב בו פגע אדם אחד בלבד ובדומה, יכול והרכב לא היה מתלקח. ודוק, משלקח הנאשם את הסיכון במודע הוא החל את שרשרת האירועים שעל תוצאותיה הסופיות אין לו שליטה, משכך גם אין לו להלין על "רוע מזלו" שברכב בו פגע הייתה משפחה שלמה. איש לא כפה על הנאשם לנהוג כפי שנהג והדרך להימנע מתוצאות שאין לו עליהן שליטה היא מלכתחילה לא ליטול את הסיכון.

במהלך התאונה נחבלו גם אשתו ובתו הקטינה של הנאשם וכפי שנלמד, היה אף צורך לפנות לבית החולים באמצעות מסוק. העובדה כי מדובר בחבלות שנגרמו לבנות משפחתו של הנאשם אינה אמורה לשמש כנסיבה לקולא ולמצער לא רק כנסיבה לקולא, שכן יש לראותן כחלק מהנזק הכולל שגרם הנאשם במעשיו. הדברים אמורים גם ביחס לפוטנציאל הנזק שאף אם התממש במלוא עוזו ביחס למשפחת המנוחים, נותר בגדר שכזה ביחס למשפחתו של הנאשם. תוצאות התאונה הקשה יתנו אותותיהם על נפשן של אשתו ובתו הקטינה ומעורבותן בתאונה זו תלווה אותן עוד תקופה ארוכה.

היות הנאשם נוהג כשבגופו חומר פעיל של סם מסוג קנאביס:

כתב האישום המקורי שהוגש נגד הנאשם ייחס לו עבירה של נהיגה בשכרות וזאת בשל כך שזה נהג כשבדמו נמצא חומר פעיל המצוי בסם מסוכן מסוג קנאביס. עם גיבושו של ההסדר הוגש לבית משפט כתב האישום המתוקן שבו בסעיף 4 מתואר כי: "**במועד הנ"ל הנאשם נהג בג'יפ שבגופו החומר הפעיל המצוי בסם מסוכן מסוג קנאביס [להלן: "הסם המסוכן"], שבו השתמש ערב קודם".** הגם כך לא יוחסה לנאשם עבירה של נהיגה בשכרות.

לכאורה בהינתן כך שנאשם מודה בעובדות כתב האישום ולא בהוראות החיקוק, יש בכך ללמד כי זה למעשה מודה גם בעבירה של נהיגה בשכרות. אלא שבמקרה הנדון אין המדובר בשגגה שנפלה תחת ידיה של המאשימה או היסח דעת של ההגנה. הצדדים במודע ביקשו מבית משפט חרף העובדות המפורטות בכתב האישום המתוקן שלא לייחס לנאשם עבירה של נהיגה בשכרות וכך גם לא לראות בהחלטתו לצאת לעקיפה ככזו שהושפעה מהימצאות הסם בגופו. לצד הצהרה זו של הצדדים, עתרה התביעה לראות בנהיגתו של הנאשם כשבגופו החומר הפעיל המצוי בסם מסוכן כנסיבה לחומרא, בעוד ההגנה ביקשה להתעלם לחלוטין מנתון זה.

במחלוקת שבין הצדדים, סבורני כי נתון זה אמור לפעול לחוברתו של הנאשם, גם אם לא יוחסה לו עבירה של נהיגה בשכרות. בהקשר לכך יש ראשית להבהיר כי מדבריו של הנאשם לקצינת המבחן עולה כי אין לו אישור לעשות שימוש בקנאביס רפואי (אף שלדבריו הומלץ לו להשיג אישור שכזה).

אכן הנאשם לא פעל תחת השפעת הסם ומשכך גם לא יוחסה לו נהיגה בשכרות, אולם מי אשר חרף צריכת סם מרהיב עוז ועולה על ההגה, אמור לגזור על עצמו הקפדה יתירה על כל חוקי התנועה, להימנע מכל נטילת סיכון גדול כקטן. כך מצופה שיאט עד מאוד לפני כל צומת, ינהג במהירות המותרת וימתין מאחורי רכב אשר לשיטתו מעכב אותו חלף יציאה לעקיפה. הנאשם אמנם לא פעל תחת השפעת הסם אך ברי כי לא היה ביכולתו לאמוד במדויק את ההשפעה על הסם על התנהגותו, מהירות תגובתו, וכיוצ"ב ומכאן מחובתו להימנע מכל סיכון מיותר.

את התנהלותו של הנאשם במועד התאונה יש לבחון בכללותה, ודבר צריכת הסם מספר שעות טרם נהיגתו יחד עם נטילת הסיכון מלמדים על זלזול בוטה בחוקי התנועה, ויש לשקללם בחשבון גם בנסיבות ביצוע העבירה. יודגש כי אין באמור כדי להכניס "בדלת האחורית" את עבירת הנהיגה בשכרות שאם כך היו פני הדברים, עונשו של הנאשם אמור היה להיות גבוה משמעותית מזה שבסופם של דברים ייגזר עליו.

נסיבות לקולא:

חרף הקושי לעמוד על נסיבות שיכול ויפעלו לזכותו של הנאשם נוכח תוצאותיה המחרידות של התאונה, עדיין סבורני כי יש לקחת בחשבון את העובדה כי הנאשם בסמוך לאחר ההתנגשות, יצא מרכבו, רץ לעבר רכבם של המנוחים וניסה, גם אם לא בהצלחה, לחלץ מתוכו את מי מהלכודים. התנהגות זו מקבלת משנה תוקף גם על רקע העובדה כי באותה עת, אשתו ובתו נחבלו בעצמן ונזקקו לטיפול.

אמו של יריב ז"ל הגב' ציונה עטר לא הסתירה את תסכולה העז מכך שלשיטתה הנאשם לא עשה די לנסות ולהציל את מי מהמנוחים ונדמה כי הנאשם לא פחות מכך מתייסר על כישלוננו זה. אין בכך כדי לגרוע מאחריותו המוחלטת של הנאשם לקרות התאונה, וחובתו על פי דין לסייע לאלו שבמעשיו הביא לפציעתם, אולם התנהגות שכזו אינה מובנת מאליה, בפרט נוכח התופעות המכוערות להן אנו נחשפים יותר ויותר בהן נאשמים שהיו מעורבים בתאונה בורחים מהזירה. עוד תילקח בחשבון העובדה כי העקיפה לא נעשה תוך חציית קו הפרדה רצוף או תוך נהיגה במהירות מופרזת.

עד כאן ביחס לנסיבות ביצוע העבירה.

אשר לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה ולקולא, יש לקחת בחשבון את הודאתו של הנאשם, הודאה שאמנם התקבלה לאחר שנשמעו רבים מעדי התביעה, אולם עודנה מגלמת בתוכה חיסכון בזמן שיפוטי יקר. התסקיר מפרט באריכות את מאפייניו וקורות חייו של הנאשם בשלב זה של גזר הדין יצוין כי מדובר במי שעלה לארץ ממניעים ציוניים, התגייס לשירות קרבי משמעותי, שירות שהווה עבורו מקור לגאווה ויכולת לתרום למדינה. ערכים אלו הנחיל הנאשם גם בבניו אשר שניים מהם משרתים כיום בשירות קרבי. על תרומתו הרבה של הנאשם במהלך שירותו הצבאי, כמו גם על צניעותו העידו מספר עדי אופי.

הנאשם רכש השכלה בתחום המחשבים והתקדם לתפקידים בכירים בתחום ההייטק. מעדויות האופי נלמד שגם בעת שאחז במשרות בכירות, נהג כלפי העובדים הזוטרים באדיבות וב"גובה העיניים".

מסלול חייו של הנאשם מסלול חייו של הנאשם השתנה, ולרעה, בעקבות כך שלפני כ- 6 שנים נעקץ על ידי זבוב החול ובעקבות כך חלה התדרדרות דרמטית בתפקודו ובמצבו הפיזי והנפשי. שירות המבחן מתאר כי בעקבות החמרה קוגניטיבית ופסיכומטורית, הנאשם פיתח מצב דכאוני וחרדתי. בעקבות קביעת אי כשירות לתפקיד הוחלט גם על סיום עבודתו של הנאשם בחברת "אינטל". מתואר כי נקבעה לנאשם דרגת נכות יציבה בשיעור של 91% החל מיום 25.12.12.

הנאשם מקבל אחריות לביצוע העבירות, מביע חרטה כנה על התאונה ותוצאותיה. לא נעלמה מעיני בית המשפט טרוניית משפחת המנוחים על כך שהנאשם מעולם לא התנצל בפניהם ולשיטתם אינו לוקח אחריות אמיתית על מעשיו. בעניין זה התרשמות בית המשפט היא כי אין המדובר בנטילת אחריות מילולית בלבד, מהשפה ולחוץ ומטעמים תועלתניים. מחומר הראיות עולה בברור שהנאשם מכה על חטא ומתייסר על התוצאות הקשות להן גרם.

מצבו של הנפשי של הנאשם היה רעוע עוד טרם קרות התאונה והחמיר לאחריה. שילובם של אלה, מביא לכך שהנאשם שולב על ידי שירות המבחן בטיפול ייעודי בטרומה במרפאה לבריאות הנפש בעין כרם, ובקבוצה ייעודית לאנשים שהורשעו בגרימת מוות. תוצאות התאונה נותנות אותותיהן גם על משפחתו של הנאשם ובפרט על בתו הקטינה ואשתו שנפגעו כאמור בעצמן במהלכה.

הנאשם נעדר הרשעות פליליות קודמות ובעניין זה, ברי כי עניינו שונה ממי אשר סיגל לעצמו את רמיסת החוק כדרך חיים וכחלק מכך גם הפרתם של חוקי התנועה. ודוק, אין זאת אלא מאפיין בולט של נאשמים שהורשעו בהמתתם של

"כפי שנקבע לא פעם, טבען של עבירות התנועה, המתבצעות במסגרת פעולה שגרתית ויום-יומית, מביא לכך שעבירות חמורות, שתוצאותיהן קשות ביותר, מתבצעות על ידי מי שלכאורה הינם אנשים "נורמטיביים": "עברייני-תנועה הם, על דרך הכלל, אנשים מן-הישוב, אנשים "נורמטיביים" כפי שנהוג לכנותם. אלא שאל לנו ללכת שולל. בקפחם חיי אדם, כפי שהמערער קיפח את חייה של אשה צעירה, הופכים אותם אנשים "נורמטיביים" לעבריינים מן השורה, ובהיותם מה שהם חובה היא המוטלת עלינו למוד להם כרישעתם" (ע"פ 8103/05 עותמאן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו], 19.12.2005)."

יתר על כן בשל קדושת החיים נקבע לא אחת כי הנסיבות האישיות של הנאשם נסוגות, אל מול עיקרון הגמול וההלימה ור' עניין וסילי:

"שלושה כללים מנחים בעבירות של גרימת מוות בתאונת דרכים קטלנית. הראשון, כי יש להחמיר נוכח עיקרון קדושת החיים. השני, כי הקובע הוא דרגת האשמה. השלישי כי הנסיבות האישיות של הנהג מתגמדות לנוכח התוצאה הקטלנית."

ביתר שאת, יש לתת משקל ולחומרא לעברו התעבורתי של הנאשם הכולל **22 הרשעות קודמות**. לא רק מספר הרשעותיו הקודמות של הנאשם עומד לו לרועץ, אלא טיבן של הרשעות אשר 14 מתוכן (!) עניינן נהיגה במהירות מופרזת, חלקן במהירות גבוהה משמעותית מזו המותרת. בהקשר לעבירות של מהירות מופרזת ר' בגיליון הרשעות התעבורה הרשעה מספר 18, 17, 16, 14, 12, 9, 7 (שבה דובר על נהיגה של למעלה מ- 41 קמ"ש מעל המהירות המותרת), 6 (שבה דובר על נהיגה של למעלה מ- 41 קמ"ש מעל המהירות המותרת), 5 (עבירה שבה דובר על נהיגה של למעלה מ- 41 קמ"ש מעל המהירות המותרת), 4 (שבה דובר על מהירות של 26-40 קמ"ש מעל המהירות המותרת), 3 (שבה דובר על מהירות של 26-40 קמ"ש מעל המהירות המותרת), 2 (שבה דובר על מהירות של 26-40 קמ"ש מעל המהירות המותרת), 1 (שבה דובר על מהירות של 21-30 קמ"ש מעל המהירות המותרת).

ריבוי עבירות המהירות מלמד בעליל על מי שבהיותו בדרכים, אצה לו דרכו, הוא אינו מתאים נסיעתו לתנאי השטח ונגזרת מכך מעמיד עצמו ואת יתר המשתמשים בכביש בסכנה. לא למיותר לציין כי גם יתר הרשעותיו התעבורתיות של הנאשם כוללות בחובן עבירות מסכנות חיים, בכללן עבירה של אי ציות לתמרור עצור (הרשעה מספר 19), נהיגה משמאל לקו הפרדה רצוף (הרשעה מספר 21), נהיגה שלא בכיוון החץ (הרשעה מספר 10), נסיעה על שטח הפרדה מקוקו (הרשעה מספר 8) וכן אי מתן אפשרות להולך רגל להשלים מעבר חציה בבטחה (הרשעה מספר 22).

לא נדרש רבות על מנת שנהיגה שגרתית תהפוך ברגע אחד של טעות בשיקול דעת לתאונה קטלנית. מי אשר חוטא פעם אחר פעם בעבירות מהירות ועבירות תעבורה אחרות מסכנות חיים מגדיל את ההסתברות כי הסיכון בסופם של דברים יתממש, כפי שהתרחש במקרה שלפנינו. עבר תעבורתי זה מחייב מתן משקל לשיקולי הרתעת היחיד.

לצד שיקולי הרתעת היחיד יש לתת משקל לשיקולי הרתעת הרבים. בעניין זה נפסק רבות על ידי בתי המשפט כי הגם

שמרביתם של הנאשמים שחוטאים עבירות תעבורה קשות הינם על דרך הכלל אנשים נורמטיביים, הדגש ומרכז הכובד מושמים על שיקולי גמול והרתעה: "לא הנקמנות ולא הרצון לרצות איש הם העומדים לנגד עיניו של בית המשפט בבואו לגזור דינו של עבריין, כי אם השאיפה להגשים את התכליות המוצבות בבסיסו של הדין הפלילי בכללן תכלית ההרתעה והגמול". (ראה עניין עאוני פסקה 20).

מספר הערות טרם סיום:

השפעת הרפורמה בעבירות ההמתה:

כפי שפורט לעיל, על בית המשפט לגזור את עונשו של הנאשם עם החיקוק המקל עמו, היינו המתה בקלות דעת שעונש המקסימום לצדה הנו 12 שנים מאסר חלף עונש מקסימום של 20 שנים שקבוע לצדה של עבירת ההריגה. ההגנה סבורה כי שינוי זה בהכרח אמור להביא להקלה בעונשו של הנאשם, בעוד המאשימה טוענת כי אין בשינוי זה להשפיע על עונשו של הנאשם ודומיו.

בסוגיה הנדונה, ומבלי שיהא בכך כדי לקבוע כלל קטגורי, סבורני כי אין בחיקוקה של עבירת המתה בקלות דעת- כשזו מיוחסת להמתה בתאונות דרכים- להוביל בהכרח לקביעתם של מתחמי ענישה הולמים נמוכים יותר.

הלכה למעשה, בין הסיבות הבולטות שהובילו להחלפתה של עבירת ההריגה בעבירה של המתה של קלות דעת הייתה העובדה שתחת "אכסניה נורמטיבית" זו ניתן היה למצוא בקצה העליון של הסקאלה מקרים שבהם אנשים גרמו למות הקרבן תוך שימוש ב אלימות פיזית, לעתים תוך היעזרות בכלי נשק, אולם לא הוכחה הכוונה המיוחדת שנדרשה לעבירת הרצח. עונש המקסימום של 20 שנה אפשר לבית המשפט במקרים המתאימים לגזור עונש שיעמוד בהלימה עם חומרת מעשים מסוג שכזה.

מאידך, בקצה האחר של הסקאלה, ניתן היה למצוא עבירות הריגה שעניינן תאונות דרכים שבוצעו על ידי אנשים נורמטיביים בהן הוכחה רשלנות רבתית שלימדה כחזקה או בפועל על נטילתו של סיכון בלתי סביר. במקרים שכאלה בפרט כאשר דובר על תאונות שהוגדרו כאירוע אחד ומעשה אחד נגזרו עונשי מאסר של שנים בודדות אם לא פחות. עונשים של מעל 12 שנה מאסר בפועל הוו חריג שבחריגים. לשון אחר, מקום שבו מלכתחילה מתחמי הענישה שנקבעו בעבירות הריגה בקלות דעת במסגרת תאונות דרכים היו נמוכים משמעותית מ- 12 שנה הנמכת תקרת עונש המקסימום מ-20 שנים ל-12 שנים, הנה בשולי הדברים אם בכלל.

יש בכך ללמד שהתיקון האמור לא בא כקביעה נורמטיבית של המחוקק לפיה הוא רואה בהמתה בקלות דעת פחותה בחומרתה מאשר בעבר, אלא נועד לייצר את המדרג הראוי בין עבירות ההמתה השונות והתאמת מידת האשם הגלום בכל אחת מהן לעונש המאסר שבצידה.

צבירה או חפיפת העונש:

כאמור לעיל כי במקרה הנדון יש לראות במעשיו של הנאשם אירוע אחד הכולל 8 מעשים כמספר הקרבנות. בכך לא תמה דרך הילוכו של בית המשפט שכן לאחר קביעה זו, על בית המשפט לשקול האם יש מקום לצבור את העונשים בגין כל אחד מהמעשים או לחפוף אותם באופן מלא או חלקי. למעשה, יטען הטוען כי בשעה שלא נקבעו מתחמי ענישה, שאלה זו הנה תיאורטית. טיעון זה אינו חף מקשיים שכן גם אם בית המשפט אינו קובע מתחם, או אז עליו לשקול במסגרת שיקוליו רבים מאלה שנשקלים במסגרת תיקון 113 וכך גם לשקף את הדרך שבא הגיע לעונש הסופי.

לגופם של דברים, ובעיקר נוכח שילוב קדושת החיים, קלות הדעת במעשיו של הנאשם, במכלול התנהגותו של הנאשם, סבורני כי יש מקום לצבור את העונשים בגין כל המעשים אף שלא מדובר בצבירה מלאה אלא כזו הכוללת בתוכה גם חפיפה מסוימת. זו הדרך שהותוותה בפסיקה במקרים אחרים וזו הדרך שנכון וראוי לילך במקרה הנדון.

בעניין אחרון זה, ישנו קושי ממשי לכמת את התוצאות הקשות ומספר ההרוגים למספר השנים שייגזרו על הנאשם. אין המדובר בנוסחה מתמטית, ואל לו לבית המשפט לערוך מכפלה ובה יחס ליניארי ישיר של מספר הקרבנות כפול מספר השנים. סעיפים 40(ב)+(ג) לחוק העונשין מורים לבית המשפט (בשעה שמדובר במספר אירועים) כי גם אם בחר בית המשפט לגזור עונש בגין כל אירוע בנפרד, עדיין עליו לשמור על יחס הולם בין חומרת מכלול המעשים ומידת אשמו של הנאשם לבין תקופת המאסר. כלל זה שחל לגבי אירועים שונים נכון גם ביחס למעשים שונים.

רכיב הפיצוי:

אשר לפיצוי, נקבע בפסיקה כי תכליתה של הוראת סעיף 77 לחוק העונשין היא להעמיד לנגד עיניו של בית המשפט את נפגע העבירה, את נזקו ואת סבלו, זאת כחלק מהמגמה המתעצמת בעת האחרונה להעלות את מעמדו ולהכיר בזכויותיו במסגרת ההליך הפלילי. הפיצוי מהווה כמעין "עזרה ראשונה" לנפגע העבירה מבלי שזה נדרש להוכיח את נזקו, וזאת בשונה מתביעה אזרחית. בהקשר לכך ר' דבריו של בית המשפט העליון בדנ"פ 5625/16 **אסרף נ' טווק בוקובה** [פסקה 15 לפסק דינה של כב' הש' חיות] (פורסם בנבו, 13.9.2017):

"אף שבסוגיות מסוימות התייחס בית המשפט לפיצויים מכוח סעיף 77 לחוק כאל פיצויים אזרחיים, ישנן סוגיות שבהן ניכר ההבדל בין שני סוגי הפיצוי (סיגל וניר בעמ' 633-635). כך לגבי סכומי הפיצוי - סכום הפיצוי שניתן לפסוק לפי סעיף 77 הוא מוגבל; כך באשר לדרכי ההוכחה - הפיצוי בהליך הפלילי ניתן בגין 'הנזק או הסבל' שנגרמו ואלה אינם טעונים הוכחה מפורטת הניתנת לחישוב מדויק, והנפגע אף אינו חייב להוכיח נכות שנגרמה לו; כך גם באשר לגביית הפיצוי על ידי המדינה באמצעות המרכז לגביית קנסות ולא באמצעות מערכת ההוצאה לפועל; וכך באשר למעגל הזכאים שעל פי הפסיקה הורחב אל עבר בני משפחה כניזוקים עקיפים לרבות מי שאינם יורשים או תלויים של קורבן העבירה" (הדגשות שלי, ד.ב.ט).

בנסיבות המצערות של תיק זה, הפיצוי שייגזר על ידי בית המשפט יהא לאמו של יריב ז"ל וכך גם לכל אחד מאחיהם ואחיותיהם של יריב ז"ל ושל אשתו שושנה ז"ל. הפיצוי לאחים יהא גם בהסתמך על פסק דין אסרף שהכיר גם בזכותם של ניזוקים עקיפים לפיצוי.

אשר לתקופת הפסילה מלנהוג, אין חולק כי זו אמורה להיות תקופה ממושכת ביותר שכן במעשיו יחד עם צירוף עברו התעבורתי, הוכיח הנאשם כי נשקפת ממנו סכנה גדולה לביטחון הנוהגים והמשתמשים בכביש. תקופת הפסילה תיגזר מתוצאות המעשים, פסילות שהוטלו על ידי בתי משפט בנסיבות דומות ותיקח בחשבון גם את תקופת המאסר שתיגזר על הנאשם.

סוף דבר מכל המקובץ לעיל, הנני לגזור על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. 10 שנים מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו
- ב. 6 חודשים מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו שלא יעבור עבירות של נהיגה בזמן פסילה.
- ג. 18 חודשים מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו שלא יעבור עבירה של המתה בקלות דעת או גרם מוות ברשלנות.
- ה. 22 שנה פסילה בפועל מלהחזיק או מלהוציא רישיון נהיגה בניכוי תקופת הפסילה עד תום ההליכים בה הוא מצוי. יתרת תקופת הפסילה לאחר ניכוי הפסילה עד תום ההליכים, תחול מיום שחרורו ממאסר ותהא במצטבר לכל עונש פסילה אחר.
- ו. פיצוי בסך של 150,000 ₪. הפיצוי יחולק כך ש- 50,000 ₪ ממנו ישולמו לאמו של יריב ז"ל הגברת ציונה עטר. יתרת הפיצוי תחולק באופן שווה בין האחים והאחיות של שושנה עטר ז"ל ויריב עטר ז"ל. הפיצוי ישולם עד ליום 1.8.20. אין בפיצוי זה כדי לגרוע מזכותם של משפחות המנוחים לדרוש את הפיצוי המלא בגין נזקיהם בהתאם לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות הדרכים.

זכות ערעור תוך 45 יום לביהמ"ש העליון.

ניתנה והודעה היום ג' שבט תש"פ, 29/01/2020 במעמד הנוכחים.

דניאל בן טולילה, שופט

[פרוטוקול הושמט]

החלטה

ככל שהדבר נוגע לאורכה לצורך התארגנות סבורני כי יש לאפשר לנאשם אורכה זו ובגדרה יוכל לעבור מיון מוקדם.

עמוד 23

הנאשם התייצב לכל הדיונים, מצוי במאסר תחת איזוק אלקטרוני ובנסיבות אלה יש לאפשר לו את האורכה המבוקשת.

שונים הם פני הדברים ביחס לאפשרות להשלים את ההליך הטיפולי.

בנסיבות האמורות לעיל, על הנאשם להתייצב לריצוי עונש המאסר ביום 1.3.20 עד השעה 10:00 במדור קליטה בכלא "אוהלי קידר". עד למועד זה, הנאשם ישהה באותם תנאים בהם הוא שוהה כיום.

מומלץ לנאשם לעבור הליך של מיון מוקדם.

**ניתנה והודעה היום ג' שבט תש"פ,
29/01/2020 במעמד הנוכחים.
דניאל בן טולילה, שופט**

הוקלדעלידיאלניתרוימי